

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK füzetek

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület havonta megjelenő kiadványa

VI. évfolyam 63. szám

2002. május

„Emlékek nélkül, népeknek híre csak árnyék,,
(Vörösmarty Mihály)

A Budapesti Örmény Kisebbségi Önkormányzatok Társulása tagszervezetei: a II., VI., IX. és XI. kerületi Örmény Kisebbségi Önkormányzatok, valamint az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

A Fővárosi Örmény Klub minden hónap 3. csütörtökén 17 órakor - hívottan és hívatlanul - mindenkit szeretettel vár a Budapest, V. Semmelweis utca 1-3. I. emeleti zeneterembe

Lapunk az interneten: www.mag-yorm.axelero.hu honlapon.

Elektronikus levélcímünk (E-mail): magyar.ormeny@axelero.hu

Elektronikus levélcímünk (E-mail): magyar.ormeny@mail.datanet.hu

„Őrizd meg a Te népedet békében...”

„Igaz Világosság és Fénysugár, Napkelet és az Atyának Képmása és Egyszülöttje, aki hét oszlopra építette szent egyházadat, kövér borjút rendeltél benne áldozatra: add nekünk is, hogy bölcsesség asztalánál táplálkozhassunk.”

Sok szép szimbolikus kifejezés van ebben a saragánban, ezek Krisztust illetik. De mi a hét oszlop? A hét szentség. A kövér borjú pedig a tékozló fiú hazatérésére emlékeztet, hisz a példabeszédbeli apa a hizlalt borjút ölette le, a lakomához. Abból az alkalomból is megfelelő most ezekre gondolnunk, mert pünkösd ünnepe május hó idejére esik, s ez az ünnep az egyház születésnapja. Az egyházban vár minket, tékozlókat a szentségekben jelenlevő és működő Jézus.

Dr. Sasvári László

* * *

Sajó Sándor

(1868. nov. 13. Ipolyság - 1933. jan. 7. Budapest)

MAGYARNAK LENNI...

A Magyar Tudományos Akadémia Farkas-Raskó jutalmával kitüntetett költemény

Magyarnak lenni: tudod, mit jelent?
Magasba vágyva, tengni egyre-lent;
Mosolyogva, mint a méla őszi táj,
Nem panasolni senkinek, mi fáj;
Borongni mindig, mint a nagy hegyek,
Mert egyre gyászlik bennünk valami:
Sokszázados bú, melyet nem lehet
Sem eltitkolni, sem bevallani.
Magányban élni, ahol kusza árnyak
Bús tündérékként föl-fölsirdogálnak,
S szálaiból a fájó képzeletnek
Feketefényű fátylat szövögetnek
És bűt és gyászt és sejtést egybeszöve

Ráterítik a titkos jövőre...
Rabmódra húzni idegen igát,
Álmodva rólad: büszke, messzi cél,
S meg-megpihenve a múlt emlékinél,
Kergetni téged: csalfa délibáb!...
Csalódni mindig, soha célt nem érve,
S ha szívünkben már apadoz a hit:
Rátakargatni sorsunk száz sebére
Önámításunk koldusrongyait... –
Én népem! múltba vagy jövőbe nézz:
Magyarnak lenni oly bús, oly nehéz!...

Magyarnak lenni: tudod, mit jelent?
Küzdelmet, fájót, végesvégtelent.
Születni nagynak, bajban büszke hősnek,
De döntő harcra nem elég erősnek;
Úgy teremődni erre a világra,
Hogy mindig vessünk, de mindig hiába:
Hogy, amikor már érik a vetés,
Akkor zúgjon rá irtó jégverés...
Föjlajzott vággyal, szomjan keseregve
A szabadító Mózeszt várni egyre:
Hogy porrá zúzza azt a szirtfalat,
Mely végzetünknek kövült átkaul,
Ránk néz merően, irgalmatlanul,
S utunkat állja zordan, hallgatag...
Bágyadtan tűrni furcsa végzetünk,
Mely sírni készítő tréfát űz velünk,
S mert sok bajunkat nincs kin megtorolni:
Egymást vádolni, egymást marcangolni!
- Majd, fojtott kedvünk hogyha megdagad,
Szilajnak lenni, mint a bércpatak,
Nagy bánatoknak hangos lagziján
Nagyot rikoltni: hajrá! húzd, cigány! -
Háborgó vérral keseregőn vigadni,
Hogy minekünk hajh! nem tud megvirradni,
Hogy annyi szent hév, annyi őserő,
Megsebzett sasként sírva nyögdelő,
Mért nem repülhet fönn a tiszta légben,
Munkás szabadság édes gyönyörében, -
Hogy mért teremtett bennünket a végzet
Bús csonkaságnak, fájó töredéknek!...
Tombolva inni hegyeink borát,
Keserveinknek izzó mámorát,
S míg vérünkben a tettvágy tüze nyargal,
Fölbúgni tompa, lázadó haraggal, -
S mikor már szívünk majdnem megszakad:
Nagy keservünkben,
Bús szégyenünkben
Falhoz vágni az üres poharat...
- Én népem! múltba vagy jövőbe nézz:
Magyarnak lenni oly bús, oly nehéz!...

De túl minden bűn, minden szenvedésen,
Önérzetünket nem feledve mégsem,
Nagy szívvel, melyben nem apad a hűség,
Magyarnak lenni: büszke gyönyörűség!
Magyarnak lenni: nagy s szent akarat,
Mely itt reszket a Kárpátok alatt.
Ha küszködőn, ha szenvedőn, ha sírva:
Viselni sorsunk, ahogy meg van írva;
Lelkünkbe szíva magyar földünk lelkét,
Vérünkbe oltva ősök honszerelmét,
Féltőn borulni minden magyar rögre,
S hozzátapadni örökkön-örökre!...

* * *

A reformkor csalogánya

*Szoprán hangja már a temesvári zárda énektanárának feltűnt - Arany verset írt hozzá -
Bemutatták Donizettinek is*

Hollósy Kornélia Júlia Klára a Temes megyei Gertyenyesen született 1827. április 13-án. Apja, *Korbuly Bogdán* gazdag örmény család sarja, s csak 1832-ben változtatta nevét Hollósyra, amikor nemességet kapott. Anyja *Csausz Magda*, a pesti egyetem orvosprofesszorának nővére. Házasságukból tíz gyermek született. Kornélia a tizenegyedik, s születése anyja életébe került.

Szoprán hangja már a temesvári zárda tanulójaként feltűnt énektanárának, s tanítani kezdte. Kornélia 15 éves korában kikérte apai örökségét, és Bécsbe ment. Egy évig tanult Salvi Máténál, aki bemutatta Donizettinek, ő viszont beajánlotta Francesco Lampertihez Milánóba. Kétévi tanulás után Korfuban énekelte az akkor 19 éves, sudár termetű leány Verdi Ernánijának Elviráját. Torinóban ismerte meg a bukaresti staggione vezetője, s szerződtette. A Bukarester Deutsche Zeitung 1845. december 8-i számában írta róla: „Minden művészetbarát számára igazi, nagy örömet szerzett, hogy végre ismét meghallgathatta Bellini-nek ezt a kedves, szép művét. Hollósy kisasszonynak pedig a jó ízlését bizonyítja, hogy fellépése tárgyául az Alvajárót választotta... A vendégszereplő kiváló tehetsége megérdemli, hogy teljesítményének a legnagyobb figyelmet szenteljük, és azt osztatlan elismerésünkben részesítsük... Hollósy kisasszony énekművészetéről a legmelegebb szavakkal kell megemlékeznünk. Hangjának fiatalosan szép zománca, a könnyed, akadálytalan énekkészség, a ragyogó, szárnyaló trillák, mindenekelőtt pedig hangszínének lágy, elégikus csengése vitathatatlanul bizonyítja művészi tehetségét és színpadra termettségét... Ragyogó művészi tulajdonságai hatalmas és biztos alapot nyújtanak ahhoz, hogy Hollósy Kornélia kisasszony mai teljesítményét elsőrangúnak és kiválónak ítéljük...” A kritika jó hosszúra nyúlt. A fiatal magyar énekesnő mély benyomást tett a bukaresti közönségre, amely ünnepelte és visszavárta.

Már kész művészként tért haza 1846-ban, s június 4-én Temesvárott bemutatkozott rokonságának és a magyaroknak. Petrisevics Horváth Lázár, a Honderú és Frankenburg Adolf, az Életképek szerkesztője javaslatára Ráday Gedeon gróf felkérte néhány vendégszereplésre. 1846. július 23-án lépett föl először a Nemzeti Színházban Donizetti Linda di Chamounix címszerepében. Még néhány nagy sikerű fellépés után, augusztus 24-én 4000 forint tiszteletdíj és két jutalomjáték fejében, minden intrika ellenére első lírai énekesnőnek szerződtették a pesti Nemzeti Színházhoz.

Schodelné első igazi riválisa, a korszak rendkívüli jelentőségű primadonnája lett, lírai és koloratúrszerepekben egyaránt kiváló. Az idő, melyben Hollósy Kornélia a Nemzeti Színház tagjává lett, igen szép, termékeny: a magyar reformtörekvések kora volt. Szerződtetésével megszűnt a lármás harc, s ő hamarosan egész Pest kedvence lett. A költők verset írtak hozzá, a politikai és társadalmi élet nagyjai is igen szerették.

A Nemzeti Színházban már az 1840-es évek közepére az olasz énekiskola lett uralkodóvá, s ennek letisztult változatát adta Hollósy Kornélia is, az 1846-ban szerződtetett koloratúrcsillag. Az 1842-es színházi törvénykönyv a mesterrel való előzetes konzultációhoz kötötte az énekszólam énekesi megváltoztatását. De maga Erkel is bővítette utóbb műveit. Az énekesi változtatásokat Hollósy is követte, amikor betétáriát illesztett Lortzing Cár és ács című vígoperájába, ugyanő A sevillai borbély 1847. április 13-i előadá-

sán Rosina énekleckéjeként Egressy Béni Petőfi-dalait énekelte ismétlést követelő nagy sikerrel. Ő volt az első Melinda Erkel Ferenc Bánk bánjában.

1848. május 13-án mutatta be a színház Mercadante Saverio nagyoperáját, a Horatiusok és Curatiusokat, ezt Hollósy Kornélia jutalomjátékkal választotta. A darab jól illett a forradalmi idők szelleméhez, s nagy publikumot vonzott. A gyorsan változó politikai események őt egyébként sem hagyták érintetlenül. Részt vett néhány demonstrációban Kossuth mellett. Az 1848-as őszi szezon első bemutatója szeptember 16-án Császár (Kaiser) György A kunok című 4 felvonásos eredeti operája volt (szövegét Kirchlehner Ferenc írta), amelyben Margit szerepét alakította. A Budapesti Divatlap ezt írta róla: „Hollósy a művészi virtuozitás minden bájával feldíszíté jó szerepét, s a második felvonásbeli magyaros szellemű párdala és magánáriája mindenkire elragadólag hatott.” Végül az opera 1872-ig állandó műsordarabja lett a Nemzetinek. De a tervezett bemutatók száma meglehetősen leapadt.

Hollósy az első megszállás idején nem hagyta el Pestet. 1849. március 31-én adták elő Bellini Puritánok című operáját, de a színház szinte sosem telt meg, ezért inkább egyveleget adtak elő Szabad hangok címmel, amelyben Hollósy népdalokat énekelte. Kossuth tiszteletére június 9-én még színre került Erkel Hunyadi Lászlója, Schodelnével Szilágyi Erzsébet, Hollósy Kornéliával Gara Mária szerepében. A kritikák szerint „...a nádor páholya érintetlenül állt a színházban, maga Kossuth bérelt páholyból tapsolt a forradalmi eszméknek”.

Hollósy Kornéliának Schodelné visszavonulása után sok dolgot adott a színház, minden harmadik-negyedik napon fellépése volt. December 29-én bemutatták Doppler Ferencnek, a Nemzeti fuvolaművészenek magyar tárgyú kétfelvonásos operáját Ilka és a huszártoborzó címmel. Az opera nagy sikert aratott, bár a kritikusok véleménye igen eltérő és szigorú volt. Hollósyról azonban mindenki elragadtatással írt.

Egyidejűleg szinte hihetetlen hír lát napvilágot: Hollósy távozni készül attól a színháztól, amelybe nagy nehézségek árán jutott be, s ahol háromévi működése alatt annyi dicsőséget aratott. Elhatározta, hogy visszavonul, illetve külföldre megy. 1850-ben Bécsben aratott nagy sikereket (öt estén énekelte az Alvajáró, Lucia, Hugennották, Linda és Ördög Róbert koloratúrszerepeiben), noha akkor a magyar név nem volt előnyös hangzású Bécs magasabb köreiben, s itthon is rossz néven vették tőle ezt a vendégszereplést. Innen Varsóba ment, ahol 13 hónapot töltött páratlan sikerrel. 1852. április elején családjához ment Aradra, április 12-én pedig házasságot kötött Lonovics Józseffel (aki később Csanád megye főispánja lett). Egerbe költöztek, férje apjához, itt született első fiuk, Gyula. Apósa halála után, 1853 tavaszán Bécsbe költöztek, ahol a száműzetés után letelepedett Lonovics érsek lett mentora. Ott született korán elhunyt második gyermeke, Ferenc. Még ez év őszén felkereste őt gróf Ráday és Erkel Ferenc, hogy visszaszalogassák a Nemzeti Színházhoz. Válasza ez volt: „Hat szerepben fellépek díj nélkül, s ha úgy tetszem, mint régebben, akkor szerződöm.” 1854 tavaszán hazajött családjával, s először Császár György dallamos operájában, a Kunokban nagy tetszést aratott. Most már megkötötte a szerződést évi 8505 forint fizetéssel, és 1862. július 29-ig tagja maradt a színháznak.

Ez a nyolc év volt Hollósy Kornélia fénykora: nem túl nagy terjedelmű, de páratlan csengésű hangja, ragyogó trillái világhírű koloratúr énekesnővé avatták. Repertoárja egyre bővült: már 25-30 operában énekelte. Híre mindjobban terjedt, túl a haza határain is. Ő a sok külföldi hívás ellenére itthon maradt, mert éppen az abszolutizmus idején a magyar népdalokkal akarta kifejezni hazafiasságát. Ezeket a népdalokat előtte senki sem énekelte, s utána is csak Blaha Lujza. *Arany János* 1857-ben e sorokat ajánlotta Hollósy Kornéliának:

*„Egy nép lakik, túl a tengeren,
Hol délre lejt az Alpok alja
Hol fűszeres völgy, rónaság
Az erdős Appennint uralja:
Hajdan dicső nemzet, ma rab; -
S hogy láncza csörgésit ne hallja
Énekkal űzi bús neszt
S az érczigát enyhíti dalja.
Oh! hát dalolj nekünk!...”*

Hollósy Kornéliának igen nagy szerep jutott az 50-es, 60-as évek társadalmi, sőt politikai életében is. Lonovicsék házában szívesen látott vendég volt a közélet minden számottevő tagja. Szalonjának központja mindig ő maga volt, s ezt a szerepet fényesen töltötte be.

Kellő időben, dicsősége tetőpontján érlelődött meg benne a visszavonulás gondolata. 1862. július 29-én búcsúzott el a pesti közönségtől Erkel Bánk bánjának Melinda-szerepében. De a búcsúest nem a teljes visszavonulás kezdete volt. 1862-ben vidéki körútra indult. Debrecen, Kolozsvár, Szamosújvár, Dés, Marosvásárhely, Kassa, Léva, Miskolc, Rimaszombat, Szatmár, Nagyvárad, majd rövid pihenő után Makó, Baja, Sopron, Pozsony, Győr, Pécs, Komárom, Balatonfüred, Ungvár, Losonc, valamennyi egy-egy fényes hangversenye emlékét őrzik.

1864 nyarán végleg elhagyta a fővárost, s férje dombegyházi birtokára költöztek. Színpadi ruháit szegényebb színésznőknek ajándékozta, pompás jelmezeit szegény templomoknak adta. Utoljára nyilvánosan 1865-ben, a Nemzeti Színház 25 éves jubileumán lépett föl, s Liszt Ferenc csodálkozva kérdezte: miért nem marad ez a ragyogó tehetség továbbra is színpadon? Ő azonban családjának akart élni. Gyakran bejártak Makóra, a megye székhelyére, s itt részt vett a társadalmi életben. 1888. szeptember 7-én Csanádpalotán Kelemen László emlékoszlopának leleplezésekor Ő volt az ünnepség védasszonya. Makó városa nem volt hálátlan: 1903-ban épült állandó színháza az ő nevét viselte egészen elbontásáig, előcsarnokát a művésznő bronzszobra díszítette, sőt egy kis utca is őrizte nevét. S aztán jött a nagy influenzajárvány, mely 1890. február 10-én örökre elnémította a magyar csalogány hangját.

Alpár Ágnes Népszabadság, 2002. április 13.

Hollósy Kornélia leszármazottai, unokája, dédunokái közöttünk élnek, álljon itt a leszármazottak családfája:

Krivinai Lonovics József II szül: 1824., megh: 1902, Csanád vm. főispánja

Neje: **Hollósy Kornélia** szül: 1827 ápr. 13., megh: 1890 febr. 10.

1. **László II** szül: 1882., megh: 1945 Zalaegerszeg

2. **Mária-Kornélia** szül: 1883 aug. 27., megh: 1942 júl. 19.

Férje **Csáky Armand** gróf, szül: 1880., megh: 1951 jún. 29.

2.1. **Mária** szül: 1907., megh: 1972, Férj: **Abaffy Ferenc**

2.1.1. **Andrea** megh: ?

2.1.2. **Ádám** megh: ?

2.2. **Kornélia** szül: 1910 ápr. 16., Férj: **Dr. Bisztray Tamás** (bisztrai) szül: 1910 márc. 2., megh: 1988 aug. 15.

2.2.1. **Péter** szül: 1938 okt. 27., Neje: 1. **Ladics Mária** szül: 1939

2. **Szabó Zsuzsanna** szül: 1948., elvált 1991

2.2.2. **Borbála, Mária** szül: 1940 szept. 5., Férj: **Varga Géza**, szül: 1923., megh: 1991

2.2.2.1. **Thomas** szül: 1967 nov. 25.

2.2.2.2. **Clara** szül: 1969 okt. 11., férj: **Manuel Gonzales** (Manny)

2.2.2.2.1. **Lucán** szül: 1997 jún. 23.

2.2.2.2.2. **Ruby** szül: 1998 júl. 29.

2.2.3. **Kornélia, Márta** szül: 1942 okt. 2., Férj: **Káplár László** szül: 1946 ápr. 30., házasságk. 1980 nov. elvált: 1991 nov.

2.2.4. **Tamás** szül 1948 dec. Neje **Kóté Éva** szül: 1951 szept.

2.2.4.1. **Zsolt** szül: 1981. dec. 2.

2.2.4.2. **Richárd** szül: 1983 jan. 2.

2.2.4.3. **Andrea** szül: 1948 márc. 4.

2.3. **Ilona** szül: 1913., megh: 1920

* * *

„Álmok álmodói - Világraszóló magyarok"

Egy kiállítás magyarörmény hírességei (sorozat):

Hollósy Simon (1857-1918) festő

A müncheni akadémiára járt, itt festette sokat reprodukált művét, a Tengerihántást (1885). 1886-ban Münchenben megnyitott magániskolájában a friss naturalista törekvések felé terelte lelkes tanítványait. Fiatalabb festőtársai - Réti István és Thorma János - biztatására 1896-ban nyári iskolát nyitott Nagyba-

nyán, mely a napfényben fürdő természet megfestésének inspirálója lett idehaza is, s a magyarországi művészet megújítását hozta magával. 1901-ben kivált a Nagybányai Művésztelepből, és Técsőn szervezett szabadiskolát. 1898-tól éveken át küzdött - megnyugtató eredmény nélkül - a Rákóczi-induló című összefoglaló festménnyel, amelyben a történeti tematika, a társadalmi ítélet és az új festésmód szintézisére vágyott.

„Hollósy Simon elmenése a legfurcsább gondolatokra készítet és jogosít, mert hogy ez már megint egy átkozottan magyar és tragikus távozás. Ugye, hogy a magunk gusztusa és rejtett ravaszsága szerint valamikor fölszabadítottuk a jobbágyokat s a jobbágyság mégis megmaradt? Szegény úri és művész Hollósy Simon egy ilyen magyarul fölszabadult valaki volt, aki nem tudta mit kezdjen a szabadságával. Egy képre nagyon emlékszem, ahol sokaságos figurával dolgozik gyönyörű színekben, de bizony ezek a figurák alig láthatják s találják meg egymást. Úgy képzelem, hogy Hollósy Simon ilyenféle képekkel akart örülni az ő felszabadultságának, holott mestere volt a rajznak.

Robusztus, nagy magyar piktor, akire szinte rákényszerít irodalmiságomban a Vajda Jánosra mutató, mert ijesztően hasonló sorsúak.

Magyar és alkotásra hívott zseni volt és nagyszerű pedagógus: ezt is lehetne néhány klasszikus példával magyarázni. Ezt a furcsa, bánatos nagyságát a kiemelkedő magyar géniuszának, ki oltári szentségétől majdnem megfosztva, él mégis, s örül, hogy új életeknek, új művészegyéniségeknek szolgálhat. Nem hiszem egy percig, hogy ne fájlalta volna a legönösebb, legművészbibb dicsőséget, de azt se, hogy nem valósággal művészet volt neki a tanítás. Még öreg sasnak se mondhatom, mert nem volt öreg, csak éppen a nagyon magasat nem tudta beszárnyalni."

(Ady Endre 1918)

* * *

A márciusban Kolozsvárott rendezett nagyszerű kiállításra emlékezve közöljük a Szabadság 2002. március 16-i számából:

Kopacz-ikonográfia

Honnan tudhatnánk, hogy amit pillanatnyilag érzékelünk, az a valóság? - teszi fel a kérdést katalógusa mottójában Kopacz Mária. S ami Platontól napjainkig a filozófia egyik meglehetősen elvont drámai alapkérdése, ha más szinten is, de konkrét tartalomra lel a képzőművész ars poeticájában, s a tárlatlátogatónak a kiállítás képeihez való viszonyulásában.

Ebből a némiképp filozofikus szempontból kiindulva szemlélem a kiállított anyagot. Szemlélem, mondom, mert igyekszem első látásra nem viszonyulni, nem besorolni, nem osztályozni, bármennyire macakskodik is a rendszer teremtésére idomított értelmem. Mi az, amit látok? Mit ébresztenek bennem a képsorok? Mit látott bennük a festő, amikor életet adott nekik? S mi közük ezeknek a munkáknak a kérdőmondatához, amelyet fejtegetésem kezdetén idéztem? Nem hinném, hogy azoktól a kérdésektől, kérdőöktől igyekszik védeni magát, amelyek, akik a valóság hiányát kifogásolják képein...

A megnyitón, s utána személyes beszélgetések során, a látásmódok, megítélések tág skálájával szembesültem, és állapítottam meg, hogy mennyire mást vélünk felfedezni, mi nézők, ugyanazokon a munkákon. Tehát véleményemmel menthetetlenül magamra vagyok utalva, a saját látásom, ízlésem, értékítéletem ketrecébe vagyok zárva.

A színkavalkád és a tematika - amely főleg a cirkusz, a cirkuszi kelléktár és menázséria világát idézi - tökéletes harmóniában van. S ez már szinte elég is a sikerhez. Sellők, madarak és madáremberek, állatok és félig állat, félig-negyedig ember fantázialények, artisták, bohócok tánca kavargó a vásznon. Jobban mondva ennek a nagy kavargásnak, ennek a pillanatra meg nem álló, pillanatra sem szünetelő körforgásnak, tumultusos zajlásnak, tarka kavalkádnak a darabkáit rögzíti a művész. A tudatalatti valóságfoszlányait vetíti ki képzelete és pillanatnyi hangulata különbejáratú, privát képernyőjére és teremti meg festői világát, talán úgy is mondhatnám: tárulkozik ki a néző előtt. Minden festői eufemizmus, finomkodó takarogatás nélkül meri vállalni önmagát. Teheti. Hiszen világa olyannyira gazdag, olyannyira összetett, hogy éppen eme tökéletes hangulati - lelki sztriptíz révén válik izgalmassá, izgatóvá, egyénivé és megismételhetetlenné. Olyan festői védjegy ez, - amely nem szorul a különféle áramlatok mankójára, a nagy meste-

rek meghosszabbított kezeujjának a kutatására. Mert e kutatás eleve kudarcra lenne ítélve. Kopacz Mária olyan, amilyenek mutatja magát. Lehet szeretni vagy nem szeretni, de hasonlítani nemigen.

S hogy miért éppen a cirkusz? Ürügy. Minden merő kelléktár. S mégis, ennek dacára is maga az élet. A lét nagy folyamának egy akrillal fára, farostrá rögzített-megörökített, a művészi átlényegítés megannyi szakaszán edződött, parányi atomja. A tudatalattiból feltörő, magának agresszíven utat kereső, nyomuló aprócska létszubsztancia. Az imígyen összeálló kompozíciók nem narratívák, de egy hangulati közeg megteremtése szempontjából fölöttébb beszédesek. Számomra a látvány sem nem vidám, sem nem drámai, vagy ha kell, mindkettő: e jegyek együtt vannak, kölcsönösen feltételezik és kioltják egymást. S talán ekképp járulnak hozzá a láttatás teljességéhez. Egy hangulati világ figuratív képi vetületével állunk szemben, amely arra hivatott, hogy bennünk, nézőkben is felidézze azt az eksztázissal rokon hangulatot, amelyet a művész a teremtés pillanatában érezhetett. S amelynek megjelenítését e kelléktár felhasználásával tudta megvalósítani.

A kitűnő rajzkészséggel megáldott grafikus ezúttal sem hazudtolta meg magát, csupán műfajt váltott és immár festői vízióinak keresett és talált megfelelő közeget. Úgy is mondhatnám: megszüntetve tartotta meg sajátos formanyelvének szellemiségét, maradt hű önmagához. Nem egy művészi bukfenec az, amit most kínál nekünk a kolozsvári Szentegyház utcai galéria tágas termeiben, amelyek szinte roskadozni látszanak eme festői bőbeszédűség láttán. Ez a részleteiben elnagyoltan is kidolgozott-kiművelt festői világ szerves része, folytatása, összegezése mindannak, amit Kopacz Mária az évtizedek folyamán kiérlelt, s amelynek most, sajátosan sziporkázó színvilágát is megcsillantva teremtett létjogosultságot.

A művészi szándék, legalábbis, ha igényt tart a művészi jelzőre, sohasem programatikus. A lét mögötti transzcendentális tartalom kifejezésére szolgál. Olvasata többértelmű, mert örökérvényű érzelmekre, indulatokra épít. Ha át is lépünk egy kor traumáin, belecsöppenünk egy másikéba. Nem beszélve az egyéni lét örökérvényű ellentmondásairól: életről, halálról, reményekről, csalódásokról, beteljesülésekről és kiábrándulásokról. Ez Kopacz Mária világa, itt nyüzsögnek, forognak, libbennek, lebegnek valós valótlanságai, valószínű fantázialényei, karikáznak át egyik élethelyzetből a másikba. A Kopacz-féle ikonográfia kulcsa a kerék. Ez a legtöbb munkán megjelenő, akár személyes ismertetőjegyként is értelmezhető jel, amely talán nem is annyira az agyonhangoztatott játékosságra, mint inkább a munkák látványon túli filozófiai üzenetére utal. A lét és nemlét, a különféle élethelyzetek, állapotok, valós és képzeletbeli metamorfózisok örök körforgásának a felvillantására. Emlékeztető arra, hogy minden mulandó, és emlékeztető arra, hogy ugyanakkor minden állandó is. Emlékeztető a létre magára, amelynek éppen e kettősség a lényege.

Németh Júlia

* * *

GAJZÁGÓ SÁNDOR ÉS GROSS ARNOLD KIÁLLÍTÁSA ELÉ

Hölgyeim és Uraim!

Mindig nagy öröm számomra, amikor grafikai kiállítást nyithatok meg, különösen akkor, ha két ilyen kiváló művész, mint Gajzágó Sándor és Gross Arnold műveit mutathatom be. A grafika hosszú éveken át mellőzött műfaj volt hazánkban. Leginkább illusztrálásra tartják alkalmasnak, pedig az erőteljes fekete-fehér tollvonásokból kialakuló képek ábrázoló és hatóereje semmivel sem marad el a festményeké mögött. Grafikusnak lenni könnyű, vélik sokan, hiszen rajzolni könnyebb, mint festeni, ez azonban egyáltalán nem igaz. Aki néhány vonallal, pár alakkal, egyetlen szál papírral és tollal-ceruzával vagy éppen tussal képes kifejezni egész sorstragédiákat, életeket és lelkiületeket, az valódi művész. Amikor pedig néhány vonal, a papír síkjában megelevenedett rajz képes elvarázsolni bennünket, akkor valódi ünnepet ül a művészet.

De miért hangsúlyozom következetesen a két műfaj nevét, hát nem mindegy melyik melyik? Egyáltalán nem. Gajzágó Sándor nemes egyszerűséggel, tömören és mesterien kidolgozott rézmetszeteket hozott. Ez a technika rendkívül nehéz, hiszen a rézlemezbe hidegen, metszőkéssel vésik, azaz hogy metszik a rajzot. A munka lassú és fáradságos, mivel metszeni csak egy vízszintes tengely mentén lehet, így az íveket és hajlatokat csakis a lemez forgatásával lehet kialakítani. A kés éles, a lemez néha ellenáll, és az elrontott vonalakat nemigen lehet korigálni.

A kivételes kidolgozás, a formai tökéletesség azonban nem a tartalom, a mély gondolati háttér hiányának elkendőzésére hivatott munkáin. Éppen ellenkezőleg. Súlyos vonalakból komponált alakjai szinte lebegnek, mint Giotto freskóin vagy a gótikus táblaképeken. Ugyanolyan rejtélyesek, mély titkokat, bölcsességeket és szimbólumokat hordozók ezek is. Gajzágó Sándor úgy fűzi össze figuráit, és úgy alakít ki teret, helyszínt, jelent, múltat és jövőt velük, hogy érezzük: bölcs megfontolás, hosszas elmélkedés áll az alkotás háttérében. Olyan ez, mint amikor valaki néhány odaillő, egyszerű, mégis súlyos szót mond ahelyett, hogy hosszasan fecsegne.

Gross Arnold pedig a rézkarc műfajának valóságos megújítója. A rézkarc abban különbözik a rézmet-szettől, hogy a lemezt saválló réteggel vonják be, ebbe karcolják a rajzot, majd a lemezt savba mártják, ami a vonalak mentén kimarja az anyagot. Ez az eljárás sokkal aprólékosabb kidolgozást, finomabb vonalhalót és mintázatot tesz lehetővé, viszont abszolút kompozíciós készséget és mesteri rajztudást kíván.

Képei különös, egyfajta megbonthatatlan, organikus egységbe olvadó kompozíciót alkotnak. Minden reális és szürreális részletnek helye, értelme és célja van. A tökéletes harmónia alapja pedig a természettől ellesett csodák feltárása, hiszen még a leginkább kitalálnak vélt árnyalatokat is kedvenc ásványaitól vette kölcsön. Gross Arnoldnak csak a természet megfellebbezhetetlen harmóniájához méltó tökéletes kompozíció, rajz és kidolgozás felel meg.

Nekünk pedig mindez a felüdülés, a lelki béke, az újjászületés élményét adhatja.

Kívánom, hogy nyitott szemmel, és nyitott szívvel gyönyörködjenek Gajzágó Sándor és Gross Arnold műveiben.

*dr. Sinóros Szabó Katalin
művészettörténész*

(Elhangzott a Budaörsi Örmény Önkormányzat ápr. 15-i kiállítás megnyitóján.)

* * *

DÁVID DEZSŐ EMLÉKEZETÉRE (1896-1981)

Kézdivásárhelyen volt kereskedő és a mindnyájunk által ismert Dávid Antal-Iván regényíró nagybátyja volt. Dezső nagyapja még Csíkszépvizet tartotta szülőhelyének, de apja már feladta a Szépvízhez való kötődést és Kézdivásárhelyt választotta a családalapítás helyéül. A Szépvízhez való kapcsolatokat azonban továbbra is ápolták, mert a család többségi része továbbra is ezen a vidéken élt.

Dávid Dezső az I. világháború végén mint 75 %-os rokkant, otthon Kézdivásárhelyen tartózkodik. A román frontról hazatérő magyar katonák éjjel-nappal özönlöttek át a városon, s elvakultan lövöldöztek fegyvereikkel a levegőbe. Néhányan, itthon levő idősebb és rokkant katonák összeálltak és miután sok hazatérőtől el tudták venni a fegyvert, sikerült a garázdálkodókat ártalmatlanná tenni. Mikor a kézdivásárhelyiek is hazatértek a frontokról, megalakították a nemzetőrséget, parancsnok Kolozsváry László 24-es honvéd őrnagy. Beosztott tiszték Császár János, Finta Sándor, Péter Amadé és dr. Dávid István a gazdasági hivatal vezetője.

A román megszálló csapatok lassanként megszállták Brassót, Sepsiszentgyörgyöt és más helységeket is. Csak 1918. nov. 10-én hallották, hogy az ő városuk is megszállás alá kerül.

Érintkezésbe lép Király Aladár akkori háromszéki főispánnal, aki ama bejelentésére, hogy az ojtosi szorost védeni fogják: a legszigorúbban utasítja, hogy a román reguláris megszálló csapatoknak mindenben legyenek segítségére. A főispán parancsa másnap nyilvánosságra jut és megkezdődik a bomlás. A nemzetőrség parancsnoka már másnap elutazik, hatáskörét a román csapatoknak febr. 12-én megtörtént bevonulásáig ifj. Nagy Ferenc honvéd százados látta el.

Febr. 13-án kezdődött a rettenetes élet. Este 8 órán túl nem volt szabad az utcán járni, rendelet rendelet követett, természetesen román nyelven, amit senki sem értett. Napnap után megbotozták a polgárokat és külön engedély kellett annak, aki este egyik házból át akart menni a másikba. Nemsokára házkutatást tartottak nála, de minden eredmény nélkül. Minden okuk megvolt arra, hogy a házkutatást megtartsák, mert mikor a megszállás híre járt és mikor megtudták, hogy több elszállító tiszt nem jöhet Magyarországról, a még kezeik között levő négy gépfegyvert, gyalogsági fegyvereket, sok muníciót és kézigránátot elrejtették a hősök temetőjébe és a római kath. temetőben levő családi kriptájukba. 1920. febr. 1-én éjjel 1 órakor a Tanácsház-utcai szülői házat katonaság vette körül. Legénylakásának ajtaját a detektívek feltörték, revolvvert fogtak rá és követelték, hogy azonnal kövesse őket a rendőrségre. Tiltakozott a brutális fel-

lépés ellen, de hasztalan. „Feljelentés érkezett ön ellen, azonnal jöjjön velünk” mondták. Hajnali három órakor érkeztek a rendőrségre. Maier rendőrkapitány nagyon udvariasan fogadta, de minden udvarias mondatának meg volt a maga fullánkja. Maier rágyújtott és őt is megkínálta. Arra való hivatkozással, hogy nem dohányos, a cigarettát nem fogadta el. „Pedig a göggel most alább kell hagynia a magyaroknak” mondták. „Most a mi számunkra következik ezer esztendő”. Jegyzőkönyv aláírása után elviszik az új úton levő ügyészségi fogházba. Másnap reggel négy szuronyos katona között felvitték a rendőrségre. Ekkor már ott volt Brassóból négy magasrangú katonatiszt, 5 detektív és Zernoveanu őrnagy a vezérkartól. Az ő jelenlétében történt meg a kihallgatás. A tárgya: Ismeri-e az ékszerlopási ügyet? Végül kibökték, hogy ő összekötésben van a magyar hadsereggel, annak itteni szervezője és időnként nagyobb összeget kap, sőt most is vár pénzt. A gyanúsításra azt felelte, hogy mint alacsony rangú katona semmiesetre nem volna alkalmas ilyen megbízatásra. Megígérte, hogy az esetleg kapandó pénzt rögtön felhossa a rendőrségre. Jegyzőkönyv után ismét visszavitték az ügyészség fogházába. Útközben a csendőrlaktanya előtt egy hang felszólítására a katonák felvitték a laktanyára. Az irodában az íróasztalnál egy barátja Minisca főhadnagy ült. Láttára felugrott és a kezében korbáccsal közeledett feléje. Fenyegetésére, hogy ha hozzányúl, a székkal agyonveri, a „barátja” ismét parancsot adott a katonáknak, akik visszavitték a fogházba.

Másnap testvérbátyja dr. Dávid István és dr. Herepey Iván látogatták meg. Utóbbi arra kérte, hogy mindent valljon be, mert különben az egész családra borzasztó sors vár. Este a vacsorát hozóban felismeri egyik unokanővérének a fiát, Schüle Viktort, aki aznap jött hozzájuk látogatóba. Megtudva, hogy mi történt, bejött a fogházba, hogy nem akar-e valamit üzeni. Schülének megmondja, hogy a gépfegyverek már a pincében vannak. Ezen az éjjelen megint felvitték a rendőrségre, ahol ráordítottak:

„Hallja kérem!! Van nekem más módszerem is, amihez nyúljak, ha maga még most sem akar vallani! Tud-e arról, hogy a kath. temetőben, a hősök sírjaiban a nemzetőrség több vagon fegyvert és lőszert dugott el? Tud-e arról, hogy a saját családi kriptájukban gépfegyverek vannak elrejtve?” - Tagadó válaszára jegyzőkönyvet vesz fel. Másnap kivitték a temetőbe, ahol a muníciót hamar megtalálják, de a gépfegyverek nincsenek sehol. Már a koporsókat akarják fessegetni, de ettől a szándékuktól dr. Molnár Dénes, az akkori polgármester garanciájára elállanak. Házában kimerték a kút vizét, és a gépfegyverek valóban előkerültek. A víz kiszivattyúzása közben letartóztatták édesapját, bátyját dr. Dávid Istvánt és unokaöccsét Schüle Viktort. Megállapították, hogy a fegyvereket újabb helyre csak a család többi tagjai rejthették el. Rokonainak igazolására most már ő is bevallja, hogy a gépfegyvereket a temetőből a pincébe Császár Jánossal és Bándy Bélával együtt vitték át. Csak később tudta meg, hogy a fegyvereket a fogházi beszélgetés után Schüle Viktor dobta a kútba. Tettét Schüle nyíltan be is ismerte. Február 14-én Fogarason át Nagyszebenbe viszik társaival együtt. Társai Nagy Ferenc, Császár János, Bándy Béla, Nagy Árpád, Zsigmond Gerő, Péter Amadé. Közben ide érkeztek a temesvári levante per vádlottjai is, név szerint: dr. Márton Albert, Marx Dezső, Michel Ferenc, Srauder György, Schreiber István, Dér István és Török Lajos.

Májusban tartották meg a főtárgyalást, a védelmet 10.000 lejért egy Matescu nevű ügyvéd vállalta el. Nagy Ferencet felmentették, a többiek egy-két havi börtönbüntetést kaptak. Schüle Viktort egy havi elzárásra és 2000 lejre ítélték. Dávid Dezső másfél évi börtönt és 10.000 lej pénzbüntetést kapott. Az ítélet ellen egyedül ő fellebbezett, ami újabb 50.000 lejbe került. Szökése már teljesen elő volt készítve, de hozzájut egy újsághoz, amelyben a közkegyelemről szóló rendeletet olvasta, s így ő is elállt szökési tervétől. Később oda kerültek a „nagyváradi per” vádlottjai is: Csécsy huszár ezredes, Cserey alezredes, Jankovits bíró, Örley közjegyző, Lukács bíró és mások. Szeptember 6-án átvitték Kolozsvárra, ahol egy Fabius nevű ügyvéd vállalta a szabadlábra való helyezésének kieszközölését. Hosszú ideig tartó herce-hurca után október 21-én, az amnesztia rendelet alapján szabadon bocsátották. Hat hétig minden nap délelőtt tíz órakor jelentkeznie kellett a rendőrségen. Később az is kitudódott, hogy ki volt az árulás megszervezője.

1916-ban a belügyminisztérium egy Tóth Kálmán nevű detektívet küldött Kézdivásárhelyre, aki később a román siguranca szolgálatába állott. Tóth 20.000 lejt ígért a két árulónak. Kiszabadulásuk után visszajöttek és a rendőrségen jelentkeztek a vérdíjért. Meg is kapták. Húszezer lejt nyomtak a kezükbe. Nemsokáig örülhettek a Júdás pénznek, mert mikor távoztak, az egyik szobában elvették tőlük a pénzt, megverték és a rendőrségi épületből kirúgták őket. A nemezis Tóth Kálmánt is elérte. Innen Csehszlovákiába ment, ahol hasonló szolgálatokat teljesített. Egy ízben Magyarországra utazott, itt letartóztatták és ezért meg más ügyekért életfogytiglani fegyházra ítélték. Árulók sorsa.

dr. Száva T. Sándor (Bécs)

Híradó

A szamosújvári Salamon-templom ünnepe

Ünnepeltek a szamosújvári örmények. E hét elején került sor a Szamos menti municipium legrégebbi templomának, a Salamon templomnak búcsú ünnepére. A templomot a tehetős helybeli örmény, Simay Salamon építette 1723-ban. Ez volt az örmények első temploma, amelyet majd a főtéri székesegyház felépítése követett. A búcsú ünnep alkalmával tartott szentmisét Geréb Péter besztercei római-katolikus lelkész celebrálta. A zsúfolásig megtelt templomban fellépett a besztercei Máltai Szeretetszolgálat ifjúsági énekkara és citeraegyüttese, de külön színfoltot jelentett az ünnepségen a helyi örmény közösség jól ismert kórusa is.

Erkedi Csaba

kolozsvári Igazság napilap 2002 április 11.

* * *

Április 14-én ünnepeltük a Reménység Szigete 10 éves jubileumát, amelynek során a Magyarországon élő erdélyiek találkozájára került sor az Erdélyi Gyülekezet szervezésében. Az egésznapos rendezvényen találkozhattunk Tőkés László királyhágómelléki református püspök úrral és Jakubinyi György gyulafehérvári érsek úrral, akik a megemlékező istentiszteletet, illetve római katolikus szentmisét celebrálták. Láthattuk a Reménység Szigete 10 éve c. kiállítást, néptánc bemutatót, részt vettünk Németh Géza alapító lelkész kopjafájának koszorúzásánál, erdélyi tárgyú könyvek bemutatóján, de élvezhattunk hazai ízeket is finom kürtöskalács formájában. Jó volt együtt lenni és reménykedni a Reménység Szigetén.

Április 15-én közösségünk szép számban vett részt a Budaörsi Örmény Kisebbségi Önkormányzat által szervezett és rendezett *Gajzágó Sándor* és *Gross Arnold* képzőművészek közös kiállítása ünnepi megnyitóján a Jókai Mór Művelődési Központ kiállítótermében. Gajzágó Sándor rézmetszetei és Gross Arnold rézkarcai igen nagyszámú közönséget vonzott e főváros-közelbeli helyszínre. A kiállítást *dr. Sinóros Szabó Katalin* művészettörténész nyitotta meg, aki alapos elmélyültségről tett tanúbizonyságot a kiállító művészek munkásságát, technikáit illetően. Közvetlen hangvétele, választékos kifejezőmódja, a művészek és művészetük iránti alázata méltán vívta ki a közönség tapsát. A műsorban helyet kapott a Vivaldi Művészeti Iskola fuvolaszakos leánynövendékei kedves műsora és *Várady Mária* gyönyörű versmondása is. Különösen Wass Albert interpretálása volt kimagasló.

Fancsali János elnök bemutatta a Budaörsi Örmény Önkormányzat által indított Magyar-Örmény Könyvtár sorozat legújabb kötetét, *A székelyföldi örmény katolikus egyház anyakönyvei* címmel. A megjelent kötet Gyergyószentmiklós anyakönyveit tartalmazza 1725-1905-ig, (születések, házasságok, halálozások) első kötetként, amelynek folytatását is hamarosan megjelentetik. Az est vizuális és szellemi élménye, a jóízű beszélgetés művészeinkkel, egymással ismét bebizonyította a magyarörménység aktivitását, kulturális értékeink megismertetésének és megismerésének igényét.

/A kiállítás megnyitó beszéde a 12. oldalon, míg a bemutatott kötet bevezetője a 22. oldalon olvasható. Szerk./

Április 18-án a Fővárosi Örmény Klubban a nagyváradi *Kiss Stúdió Színház* vendégszínházát élvezhattuk. *Molnár Ferenc A cukrásznő* c. vígjátékát adták elő. A két felvonásos darab igazi kikapcsolódást hozott a zsúfolt „cukrászdai közönségnek”. A fény és hang effektek, a rendezés és nem utolsósorban a kitűnő színészi játék méltán aratott nagy sikert a már jól ismert színészpáros, *Kiss Török Ildikó* és *Varga Vilmos* jóvoltából. *Dobos Imre* a férj szerepében és *iff. Kovács Levente* alakítása is remek volt. A felforrósított hangulat és a szünni nem akaró taps mindezt kellően honorálta.

Április 25-én a XIII. kerületi Örmény Kisebbségi Önkormányzat vendégei voltunk az Örmény Genocídium 87. évfordulója alkalmából tartott megemlékezésen, az önkormányzat XIII. Dunyov u. 2. szám alatti székhelyén.

Már az utcán feltűnt a hatalmas magyar és örmény lobogó a kapu két oldalán. Az ünnepi díszbe öltözött terem női kezek munkáját dicséri. Fehérbe öltözött emelvényen virágkoszorúban égő gyertya, a nemzeti lobogók, a halk zene, mind-mind fokozta az emlékezés gyászát. A XX. század első, sokak által alig ismert, a törökök által mindeddig el nem ismert népiertása általunk sohasem feledhető. Kötelességünk az emlékezés lángját életben tartani és ezzel is tiltakozni a világban máig dúló nép és nemzetellenes terrorcselekedetek ellen.

A megemlékezés az örmény himnusz felhangzásával vette kezdetét, majd *Forgách Sándorné rétháti Kövér Ilona* halk zenei aláfestéssel, nagy átéléssel adta elő Sahaziz Szempad: Az örmény fogoly imája, s a dr. Hovhannesian Eghia által fordított Hratsch Katcharenz: Azt mondják nekem /A vértanuk emlékére/ c. versét, dr. Kiss Margit olvasta fel azt az örmény genocídiumot és utóéletét összefoglaló tanulmányt, mely a szisztematikus népiertás ördögi módozatait és számszerű eredményét is részletezi, úgy a törökök, mint a szovjet éra által elkövettem Füleki Balázs kerületi örmény elnök magvas összefoglalója és a magyar himnusz zárta a méltóságteljes megemlékezést, amely után még hosszú órákig beszélgettünk az elhangzottakról, valamint jelenünk aktuálpolitikai kérdéseiről.

* * *

A Fővárosi Örmény Klub következő délutánja május 16-án, csütörtökön du. 17 órakor lesz, amelyen *Köllő Katalin* kolozsvári újságíró és előadóművész **Csiky Gergely** magyarörmény író, színműíró munkásságát mutatja be. Az irodalmi műsor közben *Kirkósa Orsolya*, kolozsvári drámai szoprán magánénekes, a Magyar Állami Operaház tagja Gustav Mahler dalokat ad elő, zongorán kíséri Dallos Erika /Magyar Állami Operaház/. Mindenkit szeretettel várunk.

Erdélyi örmény közmondás

A milyen hangon beszélsz, olyan hangot fogsz hallani: Iszov czánov zuruczisz, ámbesz czán bilészisz.

* * *

Felhívások!

Keressük a Haraga és a Petelei család tagjait. Kérjük, hogy jelentkezzenek Szerkesztőségünknel.

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület az év végére szeretné megjelentetni a *Gudenus János József Örmény nemesi családok genealógiája* pótkötetét. Kérjük az érintett - különösképpen a Pászákász, Petraskó és Rátz családokat -, hogy a hiányzó adatokat küldjék meg a szerkesztőség címére.

Kérjük jelezni, ha téves adatközlést észleltek.

Előkészületeket folytatunk, hogy elkészülhessen az Örmény eredetű családok genealógiája című kiadvány, mint az Erdélyi Örmény Múzeum sorozat része. Kérjük tehát a családok jelentkezését, akár Gudenus János József genealógus címén (1211 Budapest, Kiss János altb. u. 61.), akár a szerkesztőség címén. Kérjük az iratokat (fénymásolatukat), adatokat mellékelni.

Az EÖGYKE megkezdte egy "Erdélyi magyarörmény szakácskönyv" előkészítő munkálatait. Kérjük, küldjenek recepteket! A szerkesztőség címére érkező recepteket a tervezett könyv szerkesztői fogják kiválogatni: nyilvánvaló, hogy ugyanazon étel többféle recept szerint is készülhet, ám egyetlen ételről nem szükséges húsz-harminc leírást közölni, néhányat - táj, családi szokás, vagy időrend szerint eltérőt - azonban igen. Ezt a válogatást a könyv összeállítói végzik el, akik kérik: a recepteket névvel aláírva küldjék be, hiszen a szakácskönyv hitelességét is az fogja biztosítani, hogy aki receptet ad meg, annak a neve is ott szerepel - a könyvben is.

Kedves Olvasóink!

Kéréssel és felhívással fordulunk Önökhöz!

Az EÖGYKE hozzákezdett a **MAGYARÖRMÉNY KI KICSODA** című kiadvány összeállításához, amelyben az örmény gyökerekkel rendelkező híresebb, nevesebb embereket szeretnénk összegyűjteni.

Hosszantartó és felelősségteljes munka ez. Kérünk mindenkit, aki tud olyan, említésre valóban méltó emberről, aki örmény gyökerekkel rendelkezik, az adatokat juttassa el a szerkesztőségbe. Kérjük: az adott személy nevét, születése évét és helyét, az örmény vonatkozás jelzését (milyen örmény családok leszármazottja az illető), végzettsége, képesítése, szakmai vagy tudományos fokozatai megjelölését, valamint tevékenysége rövid leírását (negyed vagy fél oldalon). Indokolt esetben természetesen ez hosszabb is lehet. Kérjük, jelezze az adatok forrását, és a dokumentumok létét: van-e az adott személlyel kapcsolatban valamiféle dokumentum (valamint kép, fénykép, stb.) a birtokában. Kérjük, írja meg címét, elérhetőségét is, hogy az adatokat hitelesíteni, az esetleges dokumentumokat felkeresni (másoltatni) tudjuk. Kiket keresünk? Magyarörmény származású nevezetes személyeket, akik megbecsülést vívtak ki maguknak, s akikről illik, vagy illenék tudnunk; a magyarörmény múlt, közelmúlt és jelen tudományos, politikai, közéleti, gazdasági, oktatási, hadi, egyházi, művészeti, irodalmi, kiemelkedő társadalmi tevékenységű alakjait. Kérésünket meg fogjuk ismételni több lapszámon át, hiszen tudjuk, hogy az adatolás nem könnyű munka. A beérkező anyagokat az EÖGYKE által erre a célra kijelölt bizottság fogja kezelni, amely eldönti, hogy végső soron ki az, aki bekerül a MAGYARÖRMÉNY KI KICSODA című kiadványba. Segítségüket előre is köszönjük!

Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület
Postacím: 1251 Budapest Pf. 70.
E-mail: magyar.ormeny@axelero.hu fax: 201-2401.

Kiállításokra várunk anyagokat a következő témakörökben:

1. armenoid (antropológiai) típusok bemutatása - fotókiállítás;
2. erdélyi örmény fotóművészek, fotóműhelyek;
3. temetők, emlékhelyek, stb. bemutatása.

Jelentkezni, anyagokat átadni az előbbieken már jelzett helyen, az EÖGYKE székhelyén lehet, illetve a jelzett posta-, fax-, ill. e-mail címeken lehet jelezni.

* * *

Köszönetet mondunk *Ötves Erzsébet* /Belgium/ egyesületi tagunknak az egyesület működéséhez nyújtott 12.500 Ft adományáért. Köszönjük visszatérő segítségét.

* * *

A székelyföldi örmény katolikus egyház anyakönyvei I. Gyergyószentmiklós első kötet (1725-1905)

Budaörs 2002

ELŐSZÓ

A Székelyföldön letelepedett örmények a Gyergyószentmiklósi és a Csikszépvízi örmény szertartású római katolikus egyházközséghez tartoznak, miután dr. Verzár Oxendiusz püspök ezen egyház kebelébe térítette az erdélyi örményeket.

A gyergyószentmiklósi örményekről a XIX. század folyamán több alkalommal írtak a történészek és ezen érdeklődés később sem lanyhult. Tekintettel a közösség mélyen vallásos voltára, megismerése leginkább az egyházi anyakönyveken keresztül lehetséges. Itt találhatjuk meg a szaporodás vagy csökkenés mozzanatait, a magyarságba való lassú, de folytonos beolvadás tényét.

A társadalmi jelenségek felszínre hozatala mellett, sok más haszna is van az anyakönyvek feltárásának. Bővül az örmény családnevek sora, jóval meghaladva a Szongott-féle számot, de mindenek fölött a családfakutatást segítő-biztosító jelleg a legfontosabb. A kirajzás pedig a további feladatokra figyelmeztet, hisz miként már korábban is említettük, a kutatás a teljes erdélyi-bánáti településrendszerre kell terjedjen, ez pedig jóval meghaladja nemcsak egyetlen személy, hanem egy munkaközösség lehetőségeit is. Mindenesetre, a most megjelenő munka *alsócsernátoni Csiky Attila Csaba* családeredet-kutató fáradhatatlan érdeklődésének gyümölcse, közzététele - reményünk szerint - további felfedezésekre sarkalja őt magyarörmény társadalmunk megismerésének javára.

Köszönettel tartozunk ugyanakkor mindazoknak, akik névvel vagy névtelenül segítettek ezen anyag fölfedezését, megőrzését, nyilvánosságra hozatalát, mindazoknak akik fontosnak ítélték ebben a vonatkozásban is önismeretünk gazdagítását. Reméljük hogy munkánk, ritkaságszámba menő volta ellenére, eljut mindazokhoz, akik érdeklődnek saját és közösségi múltjuk iránt.

Most először teremtődik meg a lehetőség a legfontosabb magyar-örmény közösségeink társadalmának megismerésére és indokkal tűztük célunknak a székelyföldi települések feltérképezését. Elsőként ide telepedtek le, látványos volt itt hatásuk a polgárosodás kialakulásában, súrlódásoktól sem mentes együttélésük végül is egy teljes szimbiózist eredményezett. A közléssel kapcsolatosan felbukkanó észrevételeinket nem őrizhetjük meg csak önmagunknak, felsoroljuk tehát a fontosabbakat.

A Szongott-féle Genealógiával való összehasonlításból kiderül, hogy jóval több családnevet használtak elődeink. Ugyanakkor az idővel eltűnt családnevek részben kihalás, részben névváltoztatás miatt lettek a múlt relikviái.

A család- és keresztnévek „helyesírása” körül értelmetlennek tartunk bármilyen vitát. Számtalan példa bizonyítja az adatot közlő vagy rögzítő kijelentésének-odafigyelésének tudható torzításokat. Ezek semmilyen szempontból nem törik meg az illető családfák felépítését. A betűváltások hasonló megítélése észszerű.

A családfák felépítését rábízzuk az ősei iránt érdeklődő olvasóra. Ugyanakkor a helyi közösség anyakönyveiből kisejülő jelenségek elemzését elkövetkezendő feladatunknak tekintjük.

A szerkesztő

Budaörs, 2002. április 15.

A kötet megvásárolható 1200 Ft-ért a Budaörsi Örmény Kisebbségi Önkormányzatnál, elnök Fancsali János, a sorozat szerkesztője 2040. Budaörs, Víg u. 1231 hrsz.

Szabadság 2002. március 2.

* * *

X. Mátyás Napok

Reneszánsz emlékek, reneszánsz értékek

Változatos, értékes műsorokat láthattunk hallhattunk az idei, Isten akaratából és segítségével, kerek évfordulót megért Mátyás Napokon. A szellemi irányító, László Bakk Anikó, lehet nem is remélte annak idején, 1992-ben, amikor „szellemgyűrűt” kívánt vonni a Mátyás király szoborcsoport köré, hogy az akkori, talán kicsit félénken induló ünnepsorozat, ilyen nagyszabású rendezvényt nyövi ki magát.

ERDÉLY NAPJA. Február 26-án, kedd este a Gy. Szabó Béla Galériában, Kurta József református teológus, a gyulafehérvári ÖREG-GRADUAL-ról tartott érdekesítő bemutató előadást. Értekezését megelőzően a galéria vezetője, Ferenczy Miklós köszöntötte az érdeklődőket, beszédében hangsúlyozta, hogy jó emlékezni, főleg, ha az idő olyan nyomokat hagy bennünk, mint ez a tíz évvel ezelőtt tetté vált gondolat, amelynek középpontjában, emberi nagyságával és tisztaságával az igazságos Mátyás király áll, akire minden kolozsvári, erdélyi, minden magyar büszke kell hogy legyen.

Kurta József több éve foglalkozik az Öreg-Gradual történetének, sorsának megfejtésével, kutatásainak eredményéből néhány érdekesebb adatot hallgatóival is megosztott ezen az estén. Így tudtuk meg, hogy a Gyulafehérváron kinyomtatott Öreg Gradual négy évig készült, I. Rákóczi fejedelem rendeletére, aki az előszót is írta, és Ő maga ajánlotta az elkészült példányokat egy-egy protestáns egyházközségnek. A 200 példányból ma csak 21 darabról tudnak, ebből 8 Erdélyben van. Érdekességképpen említendő, hogy a kötet 38 x 27 cm nagyságú, és közel öt és fél kiló a súlya, 150 prózai zsoltárt, valamint 755 istentiszteleti éneket tartalmaz. Egyháztörténeti szempontból igen fontos, mivel a magyar református egyház XVI-XVII. századi istentiszteleti életének énekgyűjteménye. A gradualé liturgikus énekei a XVII. század második felétől rendre kimaradtak a magyar református egyház istentiszteleti gyakorlatából.

Az ismertetett anyag szemléltetésére a teológusokból álló Kálvin Schola a vespera, az esti istentisztelet, népiesen vecsernye énekeit szólaltatta meg.

A BIBLIA NAPJA. Február 27-én este a S. Todutá Zeneliceum dísztermében, a Ferences kolostor rektóriumában a VOX TURTURIS kamarakórus *Flórián Gergely* vezetésével, nem mindennapi zenei élménnyel lepte meg a közönséget: Palestrina Canticum Canticorum című 29 motettáját szólaltatta meg.

A bibliában foglalt világi szerelmi költészet gyönyörű darabjai, a magyar biblia-fordításban az Énekek Éneke címet kapta.

A kitartó, szakmailag rendkívül igényes egy éves felkészülés az együttesnek meghozta az elismerést, a sikert. A fiatal zeneakadémisták profi módon énekeltek egymásnak, egymásért, értünk/nekünk, „angyali” tisztasággal, finoman kimunkált harmóniákkal, lelkünk gyönyörűségére, épülésére.

Az est emelkedett hangulatához páratlan érzékenységgel simult Adorjáni Zoltán lelkipásztor, teológiai előadótanár költőien megfogalmazott írása, Gondolatok Palestrina Énekek Éneke című művéhez.

Kulcsár Gabriella

* * *

Híres szentmiklósiak

(A Gyergyószentmiklós monográfiája c. könyv Városunk kiemelkedő személyiségei fejezetéből - Rokaly József összeállítása - Státus Könyvkiadó, Csíkszereda, 2001) 2. rész

Görög Joachim

(Szamosújvár, 1862. február 23. - Gyergyószentmiklós, 1928. február 6.)

Örmény katolikus, püspöki biztos, parlamenti képviselő, majd szenátor. 1886-ban szentelték pappá. Tevékenysége idején (1886-1928) a gyergyószentmiklósi örmény hitközség virágkorát élte. Elragadó szónoki képessége, nagy tudása, sokoldalúsága, ragyogó karaktere, mindenkor csillogó egészséges humora Görög Joachim nevét kedves fogalomná tette nemcsak városunkban, megyénkben, de még Erdély határain kívül is. Képesített tanár is volt. Tanított a Fogarassy leány polgáriban, később a fiú polgáriban is. 1896-tól szentszéki tanácsos, 1908-tól a Zárda igazgatója, melyet kiépít és leányinternátussal kibővíti. 1918-tól kanonok és Gróf Majláth püspök a legkényesebb dolgok elintézésével bízta meg (iskola- és plébánia ügyek stb.). 1922-ben a Magyar Párt képviselővé, majd 1923-ban szenátorra választotta. 1922-től az örménység püspöki biztosa, de erőssége az egész magyar társadalomnak is. 1899-ben renováltatta a templomot, orgonával látta el, rendezte a temetőt.

Dr. Csiby Andor

(Gyergyóditró, 1884. február 4. - Csíkszereda; 1960. október 29.)

Szerkesztő, újságíró. A középiskolát Erzsébetvároson, jogi tanulmányait Kolozsváron végezte. 1910-től ügyvéd, 1914-től városi tanácsos Gyergyószentmiklóson. A Csíki Lapok, Gyergyó, Keleti Újság, Székely Szó munkatársa, a Gyergyói Lapok szerkesztője (1934-36). Az 1952-ben alapított Gyergyói múzeum első vezetője (1952-54). Főbb honismereti és helytörténeti munkái: Gyilkostó (1937), Borszék monográfiája (1937), Gyergyótekerőpataki „Súgó” Cseppkőbarlang leírása (1938), A székely közbirtokossági vagyonok...

* * *

Vasárnapi újság

1859. mártius 20. (12. Szám)

Erzsébet-város. (Erdélyben.)

Erzsébetvárosi plébánia.

Erzsébet-város vagy Ebesfalva, egyike azon városainknak, melyeket a velünk szívben és vérben rokon örmények laknak - fekszik a régi Küküllő-megyében, a Segesvár és Medgyes közti útvonal közepén, a Nagy-Küküllő jobb partján; 2000 lakossal, kik örmények, oláhok, magyarok és szászok; vallásukra nézve örmény katolikusok (kik hitczikkeikben megegyeznek a római katolikusokkal, s a róm. kath. püspök megyéjébe is tartoznak, de a sz. misemondásban némely kis szertartások különségén kívül, nevezetesen abban térnek el a római egyháztól, hogy istentiszteletüket, a misét is beleértve, anyanyelvükön mondják el, az egyházi beszédek azonban magyarul is tartatnak); azonkívül róm. katolikusok, egyesült és nemegyesült görögök, reformátusok, lutheránusok. E kis városnak nyolcz temploma van, melyek elég szépek; különösen piaczi nagy temploma olly szép és nagyszerű épület, melly egész Erdélyben párját keresi; azonkívül még nevezetes az itt lévő „Mechitár szerzetbeliek” temploma, melly tisztán örmény és keleties szerzet levén, szertartásaiban meg inkább eltér a római egyháztól. - Átalában templomaik ékszerekben és

ruhákban rendkívül gazdagok; az oltárképek közt két feltűnőt láttam; egyik sz. Annát mutatja férjével és leányával, a piaczi templomban, - a másik sz. Ilona képe a mechtároknál; valódi remekművek; szerzőik ismeretlenek.

E kis város hajdan mind azon szabadalmakkal élt, mikkel régi fejedelmeink hú alattvalóikat elláthaták. - Az udvarias levéltárnok úr múltban gyökerező büszkeséggel mutogató a város pompás okleveleit, mellyek jogaikról és szabadalmaikról szólanak. - Az első Apafi Mihály fejedelemtől van egy, melly 1696. febr. 7-ikén kelt a fogarasi várban, tiszta magyar nyelven; kaligrafiája kissé különös a jelenkor gyermeke előtt. E levélben elismertetik az örmény atyafiak testületisége és azon időbeli engedélyek és korlátozások adatnak tudtokra.

A második oklevél 1733. aug. 11-én kelt, s ebben Károly császár mezővárossá (oppidum privilegium) teszi Ebesfalvát. - 1758. aug. 31. donatiót kap a város jószágaira s ugyan ezen év nov. 8-án újabb jogokat. - 1786. dec. 27-én József megerősíti Mária-Terézia adományait. 1837. aug. 15-én Ferdinánd király szabad királyi várossá emeli; 1843 gymnasium állítására ad engedélyt.

Átalában a város múltjából látszik, hogy a derék ősök mindent megtevének arra, hogy városuk diszét és tekintélyét neveljék. Ott a gazdag uradalom, mit a fiscustól saját pénzükön vettek meg, itt a szép és díszes templomok; jól ellátott papok és tanítók, - mind ezek arra mutatnak, hogy az elődök mind szellemi, mind anyagi tekintetben megtevék mind azt, a mit lehet; s midőn ezeket látjuk, önkint kérdezzük, hogy: Hát a jelenkor mit tesz? vajjon a jelen nemzedékről mit fognak mondani az utódok? mit felmutatni?

...

A várost, a közelebbi múlt sokat rongálta, úgy hogy a derék polgárok közléte csaknem egészen kihalt; de reméljük, hogy azon polgárok, kiknek még az ország asztalánál is helyük volt, nem fognak megfeledkezni a jelen kor igényeiről. Most, midőn a civilizatio félreutasíthatlan karja, a vasút majdnem kapunkig hozza a mivelt világot, most nem szabad tétlenségben maradni, hogy elmaradottságunk szálnalmat ébreszsen, s járatlanságunk zsebét töltse az ügyesebb kalmárnak.

Olly helyen, hol mint Erzsébetvároson is - dicséretére legyen mondva - nagy tiszteletben részesül a papság és tanítói kar, ennek fontos kötelessége, kezébe ragadni a haladás zászlóját. - Mindent eszközölhet a tiszteletben álló papság s úgy tudjuk, hogy jelenleg épen olly kezekben van e hatalom, mellyek arra minden tekintetben méltók.

A város éghajlata szelid, jó bort és jó buzát terem határa, gazdászattal azonban inkább csak oláh és szász lakosai foglalkoznak; az örmények csak újabb időben kezdenek hozzá; nekik főéletmódjuk a kereskedés.

Nevezetes még a városban az, hogy itt áll a maga épségében az utolsó erdélyi fejedelemnek, Apafinak lakháza; nem mondhatni, kastélya, mert a lakházon kívüli részek elpusztultak vagy átalakultak; most a tanács és más hivatalok helye, szomorú tekintetű, kevés gondot fordítanak tisztán tartására; pedig e hely megérdemlené, hogy több kegyelettel legyenek iránta. - D. F.

(Szerkesztői megjegyzés: Eredeti szövegátvétel)

* * *

Áprilisban a nemzetközi könyvvásáron találtam (I.S.)

FŰSZERÍZELÍTŐ

Pallas-Akadémia Könyvkiadó Csíkszereda 2002.

Dióhéjban sorozat 4. könyvecskéje

Sorozatszerkesztő: Kozma Mária

Összeállította Kozma Mária és Bagoly Irén

Részlet a könyvből:

„FŰSZERÍZELÍTŐ

Fűszernek azokat a többségükben növényi vagy ásványi (pl. a só) eredetű termékeket nevezzük, amelyeket ételünk ízesítésére, illatosítására vagy esetleg tartósítására használunk. A fűszerekre nagy szükség van a táplálkozásban, mivel azok ízükkal, illatukkal és színükkel nemcsak élvezetesebbé, változatosabbá teszik az alapélelmiszereket, hanem - sok esetben - megkönnyítik azok emészthetőségét, étvágygerjesztővé varázsolják az egyébként közömbös ízű vagy küllemű, a gyakori fogyasztással olykor éppen unalmasá vált húst, körítést, salátát stb.

A fűszerek ismerete és használata elsősorban a konyhaművészet körébe tartozik, ugyanakkor ősidők óta fontos szerepet játszanak a természetgyógyászatban, de a modern gyógyszeriparban is, a kozmetikában, mitológiában, népi hiedelmekben - mind a mai napig... egy szóval tehát a nemzetek kultúrtörténetében is. Az emberiség, sőt a különböző történelmi idők, földrajzi tájegységek sajátos kultúrköréi egyben sajátos konyhaművészetet is alakítottak ki. Minél jobban finomultak az ízlések, annál fontosabbak lettek a fűszerek. Ez természetesen egyúttal azt is jelentette, hogy mind keresettebbé és lassan a mindennapi konyha nélkülözhetetlen elemeivé váltak.

A fűszerek konyhai felhasználását országról országra változó hagyományok szabályozzák. Minden nemzet konyhájának megvannak a kedvenc fűszernövényei: a szurokfűvet, mentát és kaprot sokféle bárányételhez használják Közel-Keleten és Görögországban; Thaiföldön szinte mindenhez adnak korianderlevél-körítést, és citromfűvel ízesítik a csirke- és halételeket. Angliában a sertéshús mellé a zsályát kedvelik, és ez adja a zsályás Derby sajt zöld színét is, míg a sült bárányt gyakran mentaszósszal tálalják. A kapor a halételek fontos fűszere Skandináviában, Oroszországban; viszont Dániában inkább levesekbe, Amerikában pedig a savanyú uborkába teszik. Az olaszok nagyra becsülik a bazsalikommal, rozmaringgal és paradicsommal ízesített bárányt, a németek a csomborral, a mexikóiak pedig a csípős cayenne borsal fűszerezett babot, a franciák a tárkonyos csirkét és a köményes halat, Indiában ki nem felejtik a gyömbért szinte semmiből - legyen az húsféle, lencse vagy gyümölcsaláta és lehetne még sorolni.

A sumerok Kr. e. 5000 körül már gyógyításra használták a babért és a kakukkfűvet, Kr. e. 2700 körül pedig Kínában egy gyógynövénykönyv már 365 gyógynövényt sorolt fel, köztük számos fűszert. Több fűszerről tesz említést az egyiptomi Ebers-papirus is, amely egyben a világ egyik legrégebbi orvosi és gyógynövénykönyve. Az egyiptomiak már 4000 évvel ezelőtt használták pl. a mustárt, fokhagymát, fahéjat, koriandert és a mentát. Az egyiptomi nők a kömény erős teáját kozmetikai célokra is használták - a fáradt, petyhüdt bőr felfrissítésére, fiatalítására.

A történelem hajnalán a füveknek, fáknek s így a fűszereknek is mágikus és vallásos jelentőséget tulajdonítottak. Ami a fűszereket illeti ez talán „természetes” is, alapvető tulajdonságaik (illatosak, nagyobb mennyiségben, vagy egymással megfelelően társítva sokszor bódítóak, nem romlandók stb.) szinte vonzzák az istennel, istenivel - esetleg démonival - a mágiával stb. kapcsolatos hiedelmeket. Se szeri, se száma az ilyesfajta adatoknak, érdekességeknek. A rómaiak szerint pl. a babérlevelekből font koszorú megvédi viselőjét a viharban a villámoktól. Hogy mi okból és hogyan - ez már a mágia körébe tartozik."

Egy receptajánlat a könyvből:

„Kaprok túróval töltött gombafejek, rántva

Hozzávalók: 24 közepes fej csiperke gomba (csak a kalapja), 30 dkg tehéntúró, 1 csokor kapor, 2 evőkanál tejföl, 1 teáskanál só, késhegynyi őrölt bors, panírozáshoz: liszt, tojás, zsemlemorzsza. A gombafejeket megtisztítjuk. A túrókat összedolgozzuk a finomra vágott kaporral, sóval, borssal és habosra keverjük a tejföllel. A gombakalap mélyedésébe helyezünk kb. egy csapott evőkanálnyi túrókrémet és szemben ráhelyezünk egy másik gombafejet. Így panírozzuk és forró olajban, közepes lángon, többször megforgatva barnára sütjük. Rizzsel tálaljuk."

* * * *

„Ha a fecske levert fészket ismét újra és újra tudja rakni, s legfőleg az üldözésen okulva, más ereszt alatt keres védelmet: rommá dőlt életterv vagy vesztett vagyon miatt miért csüggedjen el éppen az ember, ki egyedül bír értelemmel, egyedül hisz a gondviselésben."

/ Kemény Zsigmond/

* * *

Otthonról - haza
BARANGOLÁS ŐSEINK FÖLDJÉN 2002
az ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK KULTURÁLIS EGYESÜLET
HONISMERETI programja

Útvonal: Budapest-Ártánd-Zetelaka-Székelyvarság-Ditró-Gyergyószentmiklós-Csíkszépvíz-Tusnád-Bálványosvár-Kézdivásárhely-Kézdiszentlélek-Esztelnek-Gelence-Kovácsna-Bácsfalu-Brassó-Barcarozsnyó-Töröcsvár-Tömösi-szoros-Fogarás-Kissink-Talmács-Nagyszeben-Torockó-Tordaszentlászló-Csucsarév-Nagyvárad-Ártánd-Budapest

Időtartam: 7 nap (2002. augusztus 22-28.)

Autóbuszos útvonalhossz: Budapesttől Budapestig kb.: 2350 km

Utashiztosítás: Winterthur Rt.

Ellátás: félpanziós (reggeli és estebéd)

Szükséges felszerelés: nyári túraruházat, dzseki, túracipő, fürdőruha, elemlámpa

Vezetés: a csoportot erdélyi szakvezetők kísérik a társasutazás kezdetétől annak végéig

FŐBB ESEMÉNYEK

- Koszorúzás az 1848-49-es szabadságharcosok emlékművénél a Tömösi-szorosban
- Találkozó a székelyföldi magyarörményekkel Csíkszépvízen
- Örmény emlékek Ditrón, Gyergyószentmiklóson (Szent Anna kápolna) és Talmácson
- Búcsújáró hely a Perkő tetőn
- Ferences kolostor Esztelneken
- Árpádkori Szent László freskós templom Gelencén
- Vár, várkastély és erődtemplom-látogatás Nagyváradon, Fogarason, Töröcsváron, Barcarozsnyón, Kissinken, Kis- és Nagydisznódon
- Barangolás Úz Bence nyomában a székelyek hegyi tanyavilágában Székelyvarságon
- Brassó panorámája a Cenkről
- Mofettázás a Torjai Büdös barlangban
- Piknik a Görgényi havasokban
- Az élő székely népi mesterségekkel ismerkedünk (ványolás, zsindelemzés, korongozás) Székelyvarságon és Réven
- Furulyás Kisegyüttes új műsora Zetelakán
- „Adjon Isten békét, kedvet!” Kiss Török Ildikó és Varga Vilmos pódium előadása Nagyváradon
- Búcsúvacsora Magyarfenesen
- Székely, hétfalusi csángó és kalotaszegi családoknál személyes tapasztalatokon keresztül megismerjük az erdélyi emberek vendégszeretetét és őszinte barátságát

Részletes program

1. nap: **Indulás:** reggel 6 órakor a Batthyány tér felső rakpartról; Határátkelő: Ártánd; **Transzfer:** Budapest és Zetelaka között, alkalmi megállókkal; Szíveslátás: Zetelakán Sándor Olga portáján; **Estebéd és szállás:** az 1., 2. és 3. napon Zetelakán székely családoknál (2-3 ágyas, fürdőszobás lakások)

2. nap: **Reggeli:** a 2., 3. és 4. napon a vendéglátóknál; **Látnivalók:** Székelyvarság (ismertető az iskolában és barangolás Úz Bence nyomában), piknik a hegyen, műhelylátogatás (kádár, ványoló, zsindelemzés), Zetelaka (Furulyás Kisegyüttes új műsora), tábortűz

3. nap: **Látnivalók:** Ditró, Gyergyószentmiklós (Szent Anna kápolna), Csíkszépvíz (találkozó a székely örményekkel)

4. nap: **Látnivalók:** Csíkszereda (könyvvásárlás, piac), Tusnád, Büdös barlang (mofettázás), Bálványosvár, Kézdivásárhely, Kézdiszentlélek (Perkő tető - búcsújáró hely), Esztelnek (ferences kolostor), Gelence (Árpád-kori templom Szent László freskóval); **Estebéd és szállás:** az 4. és 5. napon Bácsfaluban hétfalusi csángó családoknál (2-3 ágyas, fürdőszobás lakások)

5. nap: **Reggeli:** az 5. és 6. napon a vendéglátóknál; **Látnivalók:** Brassó (panoráma a Cenkről, Szent Bertalan templom), Töröcsvár (királyi várkastély), Barcarozsnyó (szász parasztvár), Tömösi-szoros (1848-49-es szabadságharc emlékműve)

6. nap: **Látnivalók:** Fogaras, Kissink (szász erődtemplom), Talmács (örmény emlékek), Kis- és Nagydísznód (szász erődtemplomok), Nagyszeben, Torockó; Búcsúvacsora: Magyarfenesen, Csányi Éva kisküldőjében; Szállás: Tordaszentlászlón, faluturista gazdaságokban (2-3 ágyas, fürdőszobás lakások)

7. nap: **Reggeli:** a szállásadóknál; **Látnivalók:** Csucsá, Rév (vászonedények), Nagyvárád (várlátogatás), Kiss Török Ildikó és Varga Vilmos pódium műsora (dal, vers, próza) - fakultatív program; Határátelők: Ártánd; Érkezés: Budapestre 21 óra körül

Részvételi díj: 33.000 Ft/fő

Az összeg tartalmazza a vezetést, a biztosítást, a szállást, az ellátást és a belépők árát, kivéve a fakultatív programot és a **buszköltséget**, amely **15.000 Ft /fő**. A fenti program a csoportok igényeinek megfelelően, közös megegyezés alapján részben módosítható. A bejárt emlékhelyek hangulatát tájba illő zenével, felolvasásokkal, valamint a népköltészet remekeivel idézzük fel.

Jelentkezés az utazásra: az autóbusszköltség befizetésével az egyesület irodájában vagy a klubban.

* * *

Tallózás az Arméniából (1890. december)

Az első magyar színmű: a derék *Simay Kristóf* által írt „*Igazházi, egy kegyes jó atya*” nyilvános előadásának századik évfordulója alkalmából említésre méltónak tartjuk, hogy a magyar nemzeti drámairodalom úttörőinek egyike: *Gorove László* (a néhai Gorove István volt miniszter atyja), a ki nem jelentéktelen helyet foglalt el az irodalomban: a hazai örmény népfaj szülöttje, egykor Szamosújvár jeles polgára volt és városunkból telepedett át utóbb a Bánságba. Életét és műveit később bővebben is szándékozzán ismertetni, - egyelőre elég legyen itt annyit följegyeznünk róla, hogy történeti és bölcsészeti művein kívül, már e század elején, (tehát alig néhány évvel Simay fellépése után) több színművet írt, melyek közül 1807-ből „A jegyesek Karthágóban” és „Az érdemes kalmár” hatást is keltettek. Gorove László nemcsak a „Magyar Tudós Társaság” tagja, de a magyar nyelv, irodalom és nemzetiség ügyében társadalmi téren is buzgó jeleseink egyike volt. Hátrahagyott önéletírása képet ad az elvekről, melyekben nevelé egyetlen fiát Istvánt, a későbbi magyar minisztert, a kit nyilvános pályája legelső pillanatában már ott találjuk a nemzet vezére, gróf Széchenyi István táborában!

Örmény író, örmény pályadíj: A budapesti nemzeti színház legújabb újdonsága: *Csiky Gergelynek a „A nagyraemelt”* című vígjátéka, mely az akadémia Karátsonyi - díját nyerte el, a néhai gróf Karátsonyi Guidó egyik alapítványából.

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület folytatja az adományok gyűjtését az erdélyi magyarörmény közösségek részére. Megköszönjük az eddig hozzánk eljuttatott adományokat, továbbítjuk azokat. Pénzbeli adományokat az egyesület bankszámlájára is be lehet fizetni.

Bankszámlaszám: Budapest Bank Rt. Királyhágó fiók: 10100792-72594972-00000007

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület székhelye: 1015 Budapest, Donáti utca 7/a.

Postacíme: 1251 Budapest, Pf. 70. **Telefon:** 201-1011, **fax/tel.:** 201-2401

Elnök: dr. Issekutz Sarolta, fogadóidő minden szerdán 16-18 óra között.

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK -füzetek

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület havonta megjelenő kiadványa

Nyilvántartási szám: 2.2.4/78/2002.

Felelős kiadó: dr. Issekutz Sarolta

Szerkesztő: Dávid Csaba, Munkatársak: dr. Borszéki Béla, Fancsali János

Szerkesztőség: 1251 Budapest, Pf. 70. Tel.: (1) 201-1011, Fax: (1) 201-2401

Nyomdai munkák: Timp® Kft.,